

Nationale nachtvlindernacht 2010

Net als vorig jaar heeft het IVN in Losser meegedaan aan de nationale nachtvlindernacht die dit jaar op 9 juli werd gehouden. Deelnemers waren Rinus Baayens, Marc Bulte, Sjaak van der Genugten, Henk Gilberts, Peter Halman, Leo Hassing, Harrie Linckens, Sjaak Koster en Wolfgang Waanders.

In tegenstelling tot vorig jaar toen de nacht op 28 augustus plaats vond en we door de harde regen bijna letterlijk werden weggespoeld, was het deze keer fantastisch weer. De temperatuur lag overdag boven de 30 C° en het koelde maar heel langzaam af in de avond en nacht. Ideaal vlinderweer dus. Net als vorig jaar hadden we als locatie voor de Nationale nachtvlindernacht weer het Arboretum in De Lutte uitgekozen. Deze plaats heeft het voordeel van zijn goede bereikbaarheid en tevens is er voldoende parkeergelegenheid. De eigenaar van het Arboretum, Regio Twente, had ons toestemming verleend om er tijdens de nachtelijke uren met lampen te gaan staan teneinde de nachtvlinders te lokken. Tjibbe Schouten, medewerker van Regio Twente, had al eerder in de avond het toegangshek van het slot gedaan, zodat we met enkele auto's het park in konden om alle zware spullen naar de diverse locaties te brengen.

Het plan was om bij het informatiecentrum een lamp met laken te plaatsen. De aanwezigheid van een buitentafel met banken kon daar gaan functioneren als determinatiepunt, terwijl daar tevens een elektrische aansluiting ter beschikking was voor de verlichting. Daarnaast zou er ook een laken met lamp geplaatst worden op het grasveld niet ver van de ingang. Verder hadden we de beschikking over drie vlindervallen. Dit zijn kisten waarboven een lamp is geplaatst en die zo zijn geconstrueerd dat de vlinders er gemakkelijk in kunnen, maar nauwelijks eruit. Aangezien het Arboretum is voorzien van diverse biotopen werd er een val geplaatst in het moerasgedeelte aan de westkant. Een tweede val werd geplaatst in het deel waar hoofdzakelijk naaldbomen en coniferen groeien. De derde val werd aan de oostzijde neergezet in het eiken- en beukenbos. Aan de westzijde van het terrein werden een aantal bomen voorzien van smeer. Dit lokmiddel bestaat uit stroop, aangevuld met alcoholische drank. Veel nachtvlinders komen op deze smeerplekken af en vaak juist de soorten die niet of nauwelijks op licht af komen. We begonnen rond 21.30, toen het nog redelijk licht was, met het optuigen van al de bovengenoemde vangmiddelen. Helaas liet de techniek ons hier en daar in de steek. De lamp van de val in het naaldbos gaf al zeer snel de geest en aangezien er geen reservelampen meer waren, verviel deze vanglocatie. De stroomaggregaat van het scherm bij de ingang liep onregelmatig en stopte steeds. Daarom werd besloten de vlinderval uit het eiken- en beukenbos meer in de buurt van het laken neer te zetten, zodat beide lampen op de aggregaat van de val konden draaien. Nu was het wachten op voldoende duisternis. Inmiddels waren de eerste gasten al verschenen. Ook diverse gezinnen met kinderen. In totaal zijn er die avond zo'n 60 bezoekers geweest. Er werd zeer enthousiast gereageerd op de aangevlogen vlinders en vooral de kinderen vonden het prachtig om de potjes en buisjes te vullen. Deze werden dan naar de tafel bij het informatiecentrum gebracht, waar Leo zich in het zweet zat te werken om de vangsten op naam te brengen en te noteren. Regelmatig werden er ook ronden langs de smeerplekken gelopen onder leiding van Henk en Marc. De opzet was om niet alleen de grote vlinders te vangen, de z.g. macro's, maar ook de kleine vlinders, de micro's. Deze laatste groep is veel lastiger op naam te brengen. Dit laatste zou vooral door Sjaak worden gedaan. Door het enthousiasme van de kinderen en de vele vragen waarop moest worden geantwoord, kon er aan het vangen van de micro's helaas minder aandacht worden besteed dan was verwacht. De soorten die ter plaatse niet met zekerheid konden worden gedetermineerd, werden meegenomen om deze de volgende dag op het gemak te kunnen bekijken om ze daarna los te laten. Om ongeveer 01.00 uur werden de lampen gedoofd en de hele boel opgeruimd. Doorvangen tot de ochtendschemering zou ongetwijfeld nog meer soorten hebben opgeleverd, maar er was afgesproken dat we rond die tijd zouden stoppen, zodat het hek van het terrein kon worden afgesloten.

Het resultaat mocht er zijn. In totaal werden er 178 soorten vlinders gedetermineerd. Dit getal zou zeker nog enige tientallen hoger geweest kunnen zijn als er doorgevangen was, de lichtval in het naaldbos had gewerkt en er ook de tijd er was geweest om alle micro's te verzamelen. Desalniettemin zijn we heel tevreden met dit grote aantal soorten dat we hebben waargenomen.

Hier een impressie van de nachtelijke activiteiten

Bij de vangkast in de nabijheid van de ingang. Sjaak Koster met naast hem Marc Bulte en geknielid Harrie Linckens (v.l.n.r.) met toeschouwers. Foto Rinus Baayens

Het laken dat stond opgesteld bij het informatiecentrum met Riekje en Siebe van der Woude en enthousiast meevangende toeschouwers. Foto Rinus Baayens

Bijzondere vangsten

Hoewel de microvlinders ondervertegenwoordigd waren, werd er toch een bijzondere soort gevangen.

Foto Lee Gregory

Schaduwfruitbladroller - *Eudemis porphyrana*. Dit vlindertje behoort tot de zogenaamde micro's en is nog niet zo heel lang uit ons land bekend. Ze wordt voornamelijk in Zuid-Limburg gevangen, maar intussen zijn er ook enige meer noordelijke vindplaatsen bekend geworden. De rups leeft op fruitbomen, maar wordt ook van ander loofhout vermeld. De soort is nieuw voor Overijssel.

Van de macro's werden o.a de volgende bijzondere soorten waargenomen:

Groot avondrood - *Deilephila elpenor*, die geduldig op het laken bleef zitten (voor de foto is het dier op een wat natuurlijkere ondergrond gezet). De vlinder is algemeen en in het hele land te vinden. De rups leeft hoofdzakelijk op wilgenroosje, maar ook op een aantal andere planten.

Foto Leo Hassing

Eikenoogspanner – *Cyclophora porata*. Deze vlinder is zeldzaam in Nederland en wordt eigenlijk nog het meest in het noordelijk duingebied gevonden. De laatste waarnemingen voor Overijssel dateren van voor 1980 totdat er in 2006 een exemplaar op de lamp kwam op het vogelringstation in Overdinkel. Dit tweede exemplaar geeft aan dat de vlinder nog steeds in Twente voorkomt. De rups leeft op eik en berk.

Foto Piet van Nieuwenhoven (De Vlinderstichting)

Gehakkelde spanner – *Ennomos erosaria*. Het betreft een soort die in grote delen van ons land niet of nauwelijks voorkomt, maar juist in Twente vaker wordt gevonden. De rups leeft op diverse loofbomen.

Foto Leo Hassing

Grote vierbandspanner – *Xanthorhoe quadrifasiata*. Een schaarse soort die nog het meest wordt gevonden in de duinen en in Zuid-Limburg. Van Twente nauwelijks bekend. De rups leeft op diverse kruidachtige planten.

Foto Lily Franssen (Vlinderstichting)

Bosbessnuituil – *Hypena crassalis*. De vlinder ontbreekt in het noorden en westen van ons land. Hoofdzakelijk voorkomend in het midden en oosten van ons land. De rups leeft op bosbes.

Foto Leo Hassing

Naast deze bijzondere soorten werd er door de bezoekers genoten van fraaie soorten die o.a. op het smeer goed te zien waren zoals het Roesje - *Scoliopteryx libatrix*. Deze soort is overal algemeen en overwintert als vlinder. De rups leeft op wilg en populier.

Foto Leo Hassing

Dankwoord

Wij danken de Vlinderstichting en Lee Gregory, Thetford, Engeland voor hun toestemming voor het gebruik van de foto's welke niet in het archief van Leo Hassing voorkwamen.

Referencies

www.vlindernet.nl

www.microlepidopter.nl

Leo Hassing, Sjaak Koster en Harrie Linckens